

диспропорцій; наприклад, збільшення децентралізації доходів на 10 % зменшує регіональні диспропорції на 11 % (або на 4 базисних пункти коефіцієнта варіації) [7].

Отже, досягти успіху сталого розвитку та ефективного управління державними фінансами можна лише завдяки ефективним органам місцевого самоврядування наділеним широкою фіскальною автономією, а отже, фінансовою стійкістю, за активної участі населення громади задля подолання усіх форм бідності та сприяння добробуту.

Список використаних джерел:

1. Council of Europe (1985). *The European Charter of Local Self-Government*.
2. Talitha T., Firman T. & Hudalah D. (2020) *Welcoming two decades of decentralization in Indonesia: a regional development perspective, Territory, Politics, Governance*, 8:5, 690-708.
3. Teremetskyi V., Solyannik K., Zakomorna K., Poproshaieva O., Yakovchuk Ya. (2021). *Fiscal decentralization of Ukraine: search for new approaches for the development of local self-government. Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice Vol. 2 No. 37*. DOI: <https://doi.org/10.18371/Fcapt.v2i37.229957>.
4. World Bank (2001). *Fiscal Decentralization Indicators* <http://www1.worldbank.org/publicsector/decentralization/fiscalindicators.htm>.
5. OECD (2019), *Making Decentralisation Work: A Handbook for Policy-Makers, OECD Multi-level Governance Studies, OECD Publishing, Paris*.
6. Blöchliger, H. (2013), *Decentralisation and Economic Growth - Part 1: How Fiscal Federalism Affects Long-Term Development, OECD Working Papers on Fiscal Federalism, No. 14, OECD Publishing, Paris*.
7. Bartolini, D., S. Stossberg and H. Blöchliger (2016), "Fiscal Decentralisation and Regional Disparities", *OECD Economics Department Working Papers, No. 1330, OECD Publishing, Paris*, <http://dx.doi.org/10.1787/5jlpq7v3j237-en>.

ФОРМУВАННЯ ДОХОДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Разумова Г.В., д-р екон. наук, доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Основною проблемою в контексті відносин між різними частинами бюджетної системи є питання визначення на законодавчому рівні основних принципів розподілу доходів від національних податків, фіксація податкових надходжень для бюджетів відповідного рівня бюджетної системи.

Враховуючи те, що на законодавчому рівні присутня деяка невизначеність щодо спрямування доходів від загальнодержавних податків, у процесі формування та затвердження закону про державний бюджет України підходи до розподілу доходів від цих джерел між державним та місцевими бюджетами мають тенденцію до постійно змінення. Така ситуація призводить до зниження рівня зацікавленості органів місцевого самоврядування у питанні мобілізації певних національних податків, що є більшою мірою важливим та актуальним для органів місцевого самоврядування базового рівня через те, що

співвідношення між державним бюджетом та місцевими бюджетами регулюється щороку шляхом прийняття закону про державний бюджет.

Але проблема наповнення місцевих бюджетів полягає не тільки в тому, що немає чітко визначених та законодавчо закріплених джерел для наповнення таких бюджетів, але й у спроможності бюджетів базового рівня забезпечувати необхідні витрати за рахунок доходів, зібраних на території відповідного бюджету громади. Перш за все, це стосується бюджетів сіл та селищ, які складають основну частину загальної кількості місцевих бюджетів.

Майже всі бюджети базового рівня субсидуються, але є і такі, що можуть самостійно забезпечувати власні витрати. Хоча податок з доходів фізичних осіб і займає більшу питому вагу в структурі доходів міського бюджету, проте часті зміни у порядку зарахування цього податку ускладнює процес формування доходної частини місцевих бюджетів та призводить до його втрат [1].

На сьогодні місцеві податки і збори, що діють на території України мають ряд особливостей: вони не враховують реальних доходів громадян; їм не властива прогресія, а основними платниками є фізичні особи. Як правило, у питанні встановлення місцевих податків майже всюди діє принцип податкової ініціативи органів місцевого самоврядування в межах визначених національним законодавством [2].

Водночас, обмеженість кількості та ставок місцевих податків і зборів на загальнодержавному рівні не стимулює органи місцевого самоврядування до збільшення доходів місцевих бюджетів за рахунок місцевих податків і зборів. Для порівняння: кількість місцевих податків і зборів у Франції становить більше 40, Німеччині – 55, Італії – біля 70, Бельгії – біля 100 [3].

У світовій практиці істотним джерелом надходжень до місцевих бюджетів є податки на майно. Тому питання включення до складу місцевих податків податку на нерухомість за місцем знаходження заслуговує на увагу, адже це дозволить істотно збільшити власну доходну базу бюджетів місцевого самоврядування і скоротити надмірне застосування міжбюджетних трансфертів.

Важливим є питання щодо наявності значної кількості збиткових підприємств. Існують припущення щодо перспективи скорочення їх кількості за рахунок переведення в доходи місцевих бюджетів частини податку на прибуток, що на сьогодні сплачується до державного бюджету. Відтак, місцеві органи влади отримали б потужний стимул для збільшення прибутковості підприємств, тим більше, що ні для кого не є секретом існування тісного співробітництва між потужними підприємствами – платниками податків та місцевої влади. Безперечно, саме таке співробітництво іноді призводить до економічних ексцесів з негативними наслідками на місцевому рівні, однак виключно у випадку проблем морального характеру і аж ніяк не збалансованої, виваженої фінансово-економічної політики.

Таким чином, від ефективності побудованої системи формування та використання коштів місцевих бюджетів залежить ефективність функціонування усієї бюджетної системи, успішне здійснення фінансової

політики та, відповідно, це забезпечує прогресивний соціально-економічний розвиток країни, сприяє гармонізації інтересів держави та регіонів.

Система забезпечення вирішення соціально-економічних проблем ОТГ виключно за рахунок наявних фінансових ресурсів місцевих бюджетів має свої недоліки. В умовах обмеженості ресурсів місцевого бюджету можлива лише реалізація проєктів, спрямованих на підтримку функціонування існуючих об'єктів соціальної інфраструктури бюджетної сфери. Відсутність спеціальних заходів державного стимулювання розвитку території ОТГ, спрямованих на комплексний розвиток виробничої, транспортної, енергетичної інфраструктури, а також реалізацію програм підвищення зайнятості населення, призведе до поглиблення диспропорцій розвитку у порівнянні з іншими ОТГ.

Список використаних джерел:

1. Ксьонжик І. В., Потравка Л. О., Замковий В. М. Соціально-економічний розвиток територіальних громад в Україні в контексті децентралізації. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 11. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1843> (дата звернення: 16.01.2022).
2. Крушельницька Т. Бюджетна децентралізація в Україні: результати і перші підсумки. Публічне управління та митне адміністрування. 2016. № 1 (14). С. 72-78.
3. Кузькін Є. Ю., Котляревський О. В., Шишко Я. В. Зарубіжний досвід фіскальної децентралізації: проблеми та шляхи їх розв'язання. Фінанси України. 2015. № 12. С. 63-72.
4. Разумова Г.В., Протопова Н.А. Реформування бюджетної системи України як напрям регулювання розвитку національної економіки. Вісник ЖДТУ. Серія: Економіка, управління та адміністрування. 2019. № 2 (88). С. 52-58. [https://doi.org/10.26642/jen-2019-2\(88\)-52-58](https://doi.org/10.26642/jen-2019-2(88)-52-58).

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Рябчук В.М., викладач вищої категорії

Таращанський технічний та економіко-правовий фаховий коледж

Термін «адміністрація», який сьогодні широко вживається, включаючи побутовий рівень, у перекладі з латинської означає «управління». Зміст управлінських відносин, що виникають у процесі діяльності органів місцевого самоврядування, однорідний із відносинами управління з боку держави, а тому перші потребують адміністративно-правового врегулювання. Як відмічає ряд учених, місце комунального управління в системі публічно-владних правових інститутів є недостатньо дослідженим, що зумовлено, зокрема, і недостатнім розкриттям у науці місця місцевого самоврядування у системі врегульованих нормами адміністративного права владно-управлінських відносин в українському суспільстві.

Якщо управління – дія з боку суб'єкта управління стосовно об'єкта управління, що спрямована на досягнення певної мети, результату, то важливо з'ясувати об'єкт управління спільною власністю територіальних громад. Це